

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА VI • БРОЈ 126. • 25. Мај 1978.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

СРЕЋАН ТИ РОЂЕНДАН ДРАГИ ДРУЖЕ ТИТО

Маријан Детони: Маршал Тито

ИЗЛОЖБА НА САЈМУ О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Отварањем изложбе о унапређењу животне средине 19. маја је почeo љетњи рад Јадранског сајма, чије ће хале за посјетиоце убудуће бити стапло отворене 150 дана. На изложби „Заштита и унапређење човјекове средине“ изложку „Ватроспрем“ и „Бродоимпекс“ из Београда, „Ватроспас“ из Будве, „Кожара“ из Делчева, „Агровојводина“ из Новог Сада, производач болничке опреме „Обнова“ из Јајковац, „Похорје“ из Мирне и друге организације — производњачи уређаја и опреме противпложарне заштите и опреме за заштиту човјекове средине. Изложени су разни типови чамаца, мотора и друге опреме за спортове на води.

Изложбу је отворио предсједник Скупштине општине Будва Драган Ђулафић, који је нагласио да ова манифестација Јадранског сајма представља допринос развоју туризма овог региона који чини основну привредну грану развоја овог краја. Организатори изложбе саопштили су нам да ове године изложбу неће пратити симпозијум, мада је то било планирано као обавезно.

Д. Н.

ПРВА ГЕНЕРАЦИЈА БУДВАНСКИХ СРЕДЊОШКОЛАЦА

НА ПРАГУ ИСПИТА ЗРЕЛОСТИ

Прошле су четири године од како је у Будви основана Средња туричка школа као истурено одјељење Школског центра Тиват. Од четрдесет три ученика, уписаных у 1974. у I разред Туристичке школе, остало је ове године 19, који су завршили четврти разред. Њих 19 савладали су сваки програм предвиђен за звање туристичког техничара, њих деветнаест прошло је кроз три елиминације. Ово што је остало — стварно је одабрано.

Заједно са својим професорима савлађивали су све препреке, преживљавали све згоде и незгоде везане за ћачки живот. У скученим и неосвијетљеним просторијама хотела „Славија“ боравили су по пет часова дневно, ппитали су и били питани, слушали су предавања и одговарали лекције, дружили се са својим професорима и умногоме их помагали.

Као примјери омладинци, учествовали су на свим радним акцијама око уређења града и у свим другим активностима покренутим од стране Општинског комитета ССО, били носиоци програма поводом Титових и наших јубилеја.

У фебруару прошле године пет најбољих омладинаца из њиховог разреда (Марица Крута, Милица Рајковић, Милица Стојановић, Нада Поповић и Весна Тичић) примљени су у чланство Савеза комуниста. Њихови представници основали су прва места на општинском и савезному такмичењу склопа прве помоћи да би касније учествовали и на савезној смотри. Све књиге које су том приликом добили као награде поклонили су скромној библиотеци у својој школи.

Прошле године као најбољи разред у Школском центру Тиват награђени су дводневном екскурзијом до Златибора. Поред њихових успјеха, скроман успех ученика III разреда (КВ рецепционери — завршна година) проша је готово незапажено.

О другарству и пријатељству, сарадњи и разумијевању међу њима не треба ни говорити. Чудно би било да није тако. Од прве године били су упућени једни на друге, били су целина. Њи-

хова ријеч чула се на сједницама разредног вијећа којима су редовно присуствовали. Своја искуства преносили су на остале ученике у школи и служили им за узор. Њиховим стопама креће већ ове године и одјељење III Туристичке школе. Ови млађи, ученици I и II разреда Опште средње школе у Будви могу да их цијене као старије другове и да чекају вријеме када ће достићи њихов статус. Док су ишли у школу бринули су за сваки предмет, за сваку оцјену, за сваки оправдан или неоправдан час. Завршетком наставе бриге овакве природе за њих су престале.

Учионица IVF разреда ових дана је празна. Уместо школских клуба сада су у њој смјештене полице с књигама за ћачку лектиру.

Будвански матуранти — ученици IVF и III разреда завршили су свој боравак у Средњој туристичкој школи. У мајска празновања укључили су у свој празник. Четири године средње школе су иза њих. Резултати су видни а крунисани су завршетком наставе, успјесима матурском вечери одржаном у хотелу „Спландид“ у Бечичима. У друштву са својим родитељима, професорима и представницима друштвено-политичког и привредног живота, посебно оних који су финансијски помогли ову манифестацију (представници Општинског комитета, Општинског синдикалног вијећа, Туристичког савеза, „Монтенегротуриста“, „Јадрантурриста“).

Опет су били примјери у свemu. Нијесу дозволили себи ни те вечери да се опусте и забораве да су ученици. Још увијек су били у школи и сматрали су да су њихови професори то били и те вечери.

У пријатној атмосфери, уз пјесму и плес пожељели су да се фотографишу са својим професорима и тиме сачувaju једну успомену на дане проведене у школи, на своје предаваче и на матурско вече.

Сјutra већ путеви живота одвешће их на разне стране. Неки ће покушати да нађу запослење у свом граду, други ће наставити започето школовање у неком од универзитетских градова. Они

изјављују да, поред свега што буду претурили преко главе, неће заборавити своју школу и дане проведене у њој. Дневници са њиховим оцјенама, свеске са писменим задацима остаће сачувани у школи као документи и потврда да су они у њој боравили.

Можда ће у будванским средњим школама наредних година бити матураната који ће у успјеху превазићи, можда ће бити и активнији, примјери, али ученици IVF и III разреда Туристичке школе остаће први матуранти и први академски грађани који су завршили средњу школу у Будви. Можда су због тога сви они који о њима говоре, па и аутор ових редакта, по мало пристраси, али то им се може опростити. То само значи да их они који су их учили и они који су са њима сарађивали, воле и да ће им остати у пријатној успомени.

Опраштајући се од својих ученика на матурској вечери, њихов професор и разредни старјешина Нада Поповић је декла:

— Пријатно је чути вечерас ријечи признања послије стазе дуге четири године, пријатно је за нас васпитаче да видимо вечерас букет одраслих дјевојака и младића, које смо заједно са њиховим родитељима уводили у живот, објашњавали им што је добро а што зло, ученици их оном најбољем, пре посјећи им зрио по зрио знања, да бисмо, ево вечерас, имали прилику да и њима за то кажемо хвала. Хвала за све послушности, за све марљивости, за сваку сарадњу, а ако је било понекад и друкчије, то се већ заборавило.

Овакви тренуци, када видимо да су од дјеце узрасли уз нас одрасли људи истовремено су за нас њихове професоре, тужни и сјетни. Они одлазе од нас као птице којима су порасла крила и ми им желимо много успјеха и среће у животу, а врата њихове старе школе остају за њих увијек отворена. Добјите да нам причате где сте, шта радите и да ли смо Вам још због нечега потребни. Њихови професори ће их увијек чекати.

Мила Кузмановић

Матурско вече: Свеченост ученика професора и родитеља

Сврђују се на резултате и искуства основних организација синдиката у нашој Општини, на изборној скupштини организације Савеза синдиката, одржаној 28. априла ове године, се кретар Општинског вијећа Милорад Дапчевић је у свом исцрпном и пре-гледном излагању говорио и о задацима синдиката који су доношењем Закона о удруженом раду добили значајну улогу у развијању самоуправних друштвено-економских односа. Он је истакао да је друштвено договарање и самоуправно споразумијевање основни метод и инструмент самоуправног уређивања односа, креирања и спровођења заједничке политike економског и социјалног развоја и усклађивања заједничких интереса радних људи и њихових самоуправних организација и заједница.

ОЦЕНА НОРМАТИВНИХ АКАТА

Вијеће Савеза синдиката Црне Горе, обавијестио је приступне Дапчевић, прије извесног времена извршило је анализу једног броја самоуправних споразума о расподјели дохотка и представа за лично дохотке. Том приликом је уочено — а то је образложено и констатовано — да је и поред позитивних ефеката, било у овом периоду и прилично недостатака и пропуста.

Свакако да ми у нашој општини, поучени овим искуством, треба да још одмах преко радне групе која ће се формирати прије Вијећу, дамо оцену донесених нормативних аката, првенствено самоуправним споразумом о дохотку и расподјели представа за лично дохотке, с посебним освртом на мјерила која су у самоуправним актима утврђена. Ово је потребно тим прије урадити за оне организације удруженог рада, односно радне заједнице које су у кадровском погледу слабије и где друштвено-политичка активност није у одређеном степену интензитета пратила ову активност. Сва нормативна акта треба подврдити критичкој анализи — то је обавеза и основни задатак Савеза синдиката.

XVI Интернационални скуп туристичких новинара

Валоризација културног наслеђа

У Тучепима код Макарске, од 11. до 14. маја, одржан је XVI интернационални скуп туристичких новинара, на коме је присуствовало седамдесет иностраних и око 200 домаћих туристичких и туристичких организација и културних институција из готово свих наших република и покрајина. Главна тема овогодишњег Мајског скупа била је — Култура, историја и туризам.

У уводном излагавању Добривоје Боковић, предсједник Координacionог одбора секције туристичких новинара Југославије истакао је значај ових скупова наведени да је у минулих петнаест година на њима присуствовало око три хиљаде туристичких новинара и писаца, од којих је више од четири стотине из многих европских земаља.

Захваљујући овим скуповима, креативном и професионалном духу који се на њима шире и синтетизирају, данас у стручну Југословенску редакцију листова, радио и телевизијских станица око 240 новинара специјализовало се за туристичку проблематику и туризам уопште.

Оцењујући значај овогодишње теме Мајског скупа, Боковић је нагласио да туристичка валоризација културно-историјског наслеђа обогађује туристичке мотиве сваке земље, а тиме и њену понуду чиме се доприноси успостављању мостова пријатељства и трајног мира у свијету.

Подсекретар у Савезном комитету за туризам Душан Нејков такође је у свом излагању оцјенио да је ове године Мајски скуп изабрао врло занимљиву и актуелну тему, јер туризам

Стицање и расподјела дохотка — основни задаци синдикалних организација

На основу одредаба Устава и Закона о удруженом раду организација синдиката је обавезана да се на овом подручју максимално заложи како би успјешно разрешешила уочене проблеме. Стицање дохотка, његова расподјела и награђивање према раду мора бити стални предмет интересовања и ангажовања свих основних организација Савеза синдиката.

У току даље активности морамо настојати да се успоставе прикладни односи на релацији удруженог рада — интересна заједница, односно друштвено дјелатности које се преко ових заједница финансирају. Са уплатом одговарајућих доприноса не престају интересовање радника за врло значајне области као што су: здравство, инвалидско-пензијско и социјално осигурање, основно и средње образовање, дјеља заштита и из других дјелатности које су саставни дио наших свакодневних потреба. Синдикат се мора бринути и о положају радника у друштвеним дјелатностима као би се у правим изједначили са онима у удруженом раду, јер њихови укупни друштвено-економски положај, у ствари, зависи од њиховог рада и доприноса за стварање што бољих услова радника запослених у удруженом раду. Синдикалне организације су дужне да поклоне одговарајућу пажњу функционисаним самоуправним интересним заједницама као и начину на који се у њима утврђују програми и планови развоја. Ово треба посебно да дође до изражавајућа када је упитавање поуздане и усклађивање ставова између корисника и давалаца услуга на основу слободне размене рада и цијена услуга, као и равноправно одлуčivanje, узајамност и солидарност међу њима.

Сарадња самоуправних интересних заједница и удруженог рада, мјесних заједница, Скупштине општине, друштвено-политичких и других организација, делегација, делегата и изборне базе, као и с грађанима и радним људима, представља посебан задатак ангажовања организација и органа синдиката. У току те активности морамо се супротстављати свим технократским појавама и разним неправилностима — свему што би се негativno одражавало на рад самоуправних организација.

БОРБА ЗА ПРОДУКТИВНОСТ РАДА У ПРВОМ ПЛАНУ

Може се констатовати да је код радних људи у нашој општини продрла свјест да укупни друштвени и материјални положај сваког pojedinciа у удруженом раду зависи од pojedinačnih и заједničkih напора уложenih у uкупnom procesu rada. Такођe је pozitivno што је наша привреда пословала без gubitaka, што су се опшta и zaјednica potrošnja kretale u okviru oствarenog dohotka. Ипак, ne bismo mogli reći da su u ovom pogledu sve rezerve iscrpljene već, naprotiv, da u naредном periodu, uz još veće angajovanje treba da realizujemo znanije rezultate. Својим stalno aktivnim односом треба да допринастимо jačanju kvalitetnih elemenata privređivanja, oštvarivanju utvrđenih programa razvoja, stabilizaciji cijena, задржавању опшte i zaјednichke potrošnje u planiranim okvirima, оstvarivanju predviđenog programa razvoja dруштvenih djeplatnosti, као и све većem povozivanju sa osnovnim organizacijama udruženog rada.

Борба за продуктивност рада значајан је задатак организација синдиката. Није dovoljno да се упоређују rezultati sa onim који су остварени u protekloj godini, već treba koristiti metod uporedne analize kako bi se dobili podaci o tome како одређena организација удруженог рада стоји у granici kojoj припада, односno među organizacijama na istom nivou tehnicko-tehnologische opremljenosti. Ово би, истовремено, био и најбољи put да се оцијени da ли се постижу odgovarajući rezultati, gdje se налазе rezerve и што нам све треба miјenjati u начину расподjele, организације rada i drugih elemenata koji треба da zainteresuju radnike za povjećanje produktivnosti.

Генерални секретар Туристичког савеза Југославије Војислав Ђурковић истакао је у поздравној ријечи да се улога новинара у обостраном међународном упознавању и zблиžavanju људи и народа високо цијени. Обраћајући се учесницима Скупа он је изразio захвалност за одазив и учествovanje u razmatraju značajnih pitanja našeg turizma i da све што су до сада uradili na prezentaciji turističke ponude Југославије.

Традиционалну награду „Пријатељство“, која је уста новљена на Десетом мајском скupu ove godine dobila je gospođa Синики Салокорпи, главни уредник часописа „Матка“, („Putovanja“) из Хелсинкија (Финска).

Награду „Туристичко перо“, установљену ове године као признање домаћим новинарима, који су се посебно истакли писањем или uređenjem rubrika o turizmu i radom u sekcijskim turističkim novinama, добили су Владо Гојнић, новинар u RTV Titograd, Љубомир Николић, уредник u dopisništvu Radija Beograda u Sarajevo, Франо Ерцег, уредник u TV Zagreb и Милорад Протић, уредник u „Turističkoj štampi“ Beograd.

Владимир Станишић

СТАМБЕНИ ПРОБЛЕМИ СЕ УСПЈЕШНО РЈЕШАВАЈУ

Већина запослених радних људи на подручју наше општине ријешила је своји стамбени проблем али има и таквих који још увијек живе у неудобним просторијама, а поред тога плаћају прилично велике износе на име закупнине, што се негativno odražava na stanard њихovih породица.

Наша настојања морaju biti još više usmjerena na trageње прикладних rješenja za regulisanje stambenih problema radnika. То се може postići sredstvima koja izdvajaju radne organizacije za ovu svrhu kao i onima који се izdvajaju za solidarnu izgradnju radničkih stanova. У фонду solidarnosti za izgradnju radničkih stanova средства се izdvajaju od početka prošle godine. С обзиром на околnost да су она приличno nedovoljna, треба испитati mogućnost dobiti kredita putem oroča vanja slobodnih sredstava, како би се приступило izgradnji stambene zgrade. Након добијања одobrenja i ložakije od strane Skupštine opštine i oslobođenja od komunalija (smatramo da ћemo naći na razumiđevanje nadležnih) наша настојањa треба да буду upućena ka što skorijem rješavanju ovog problema za one radnike i radničke porodiće које се налазе u najtežem položaju.

БРИГА О ЖИВОТНОМ СТАНДАРДУ

Друштвена исхранa и премање topnih obroka za запосlene, с обзиром на чињеницу da većina radi u ugostiteljskim radnim organizacijama, регулисани su povoljno. То се, međutim, ne може reći za radne заједnice dруштvenih djeplatnosti, где је врло мало, а у неким kollektivima ništa утврђено. Синдикалne организације u tim radnim zaјednicama moraju se izboriti da se ovaj problem u ciljini sagleda i riješi na

задовољавајући начин. Мишљења смо да за то има услова — уколико се topli оброк не може организовati у сопственој режији због недостатка prostora, rješenje treba da traziti u nekom od obližnjih ugostiteljskih objekata.

Набавка зимнице која је организована за све radne ljude с подручја Opštine u toku 1976. и 1977. године у популности је успјела. Radničima је omogućeno da под приличno povoljnimi условима, uz beskamatno kreditiranje, обезбиђe зимицу. Намирница је набављена у вредности од преко 160 miliona starih dinara. Sa akcijama ove vrste треба nastaviti.

Na planu odmora i rekreacije radnika још ništa nije urađeno, и то је veliki propust. U daljnjim nastojanjima све основне organizacije треба да се vise angajuju u ovom pravcu i da, u zaјednicama sa Opštine skim vijećem, nađu naјbolja rješenja.

Успјеси који се односе на опшtenaordnu odbranu i drugu pitanju samozashtitu показују да су radni ljude sa puno odgovornosti i razumiđevanja sхватili значaj ovog zadatka. Синдикат ће се и ubuduće zalagati da radnici постану organizovana dруштvo na snagu koja је u svakoj priprati spremna da se suprotstavi svim vidovima neprijateljske djeplatnosti. Ta koje mormo se boriti protiv pojava plačake, raznih vrsta malverzacija, nemarionog odnosa prema dруштvenoj imovini, злоупotrebe dруштvenog položaja i sličnih pojava koje nanešu velike materijalne štete, i, istovremeno, dovode u sumnju efikasnost sistema samozaštite.

У свим organizacijama u udruženom radu informisani su radnici o stanju i neposrednim zadacima organa upravljanja i rukovođenja treba posvetiti punu pažnju, jer tachna i blagovremena informacija mora postati birača svakog radnog kolektiva.

Скупштина је изабрала novo predsjedništvo Opštinskog vijeća Saveta sindikata opštine od 11 članova. Za predsjednika Vijeća izabran је Ivo Kalotrović a za sekretara Milorad Dapčević.

Са радне акције у Мјесној заједници Будва II

У сусрету жељама исељеника

У Будви је 19., 20. и 21. маја одржано савјетовање представника свих домаћих и девет иностраних предста вника радио станица које емитују програме за Југословене у свијету на језицима наших народа. Савјетовању су присуствовали представници радио Келна, Цириха, Франкфурта, Хилверсума, Копенхагена, Лијежа, Пари за, Луксембурга и Стокхолма.

Расправљало се о досадашњој сарадњи југословенских и западно-европских радио станица која је устаљена и одвија се преко Југословенског кореспондентског центра, чије је сједиште у Загребу. Друга тема савјетовања била је утицај радио-програма на другу генерацију Југословена у свијету.

Очигледно је, наиме, да је интерес исељеника за домовину, а такође и њихове дејце врло велики. Највећи број их жели да се врати. Овим радио-програмима, који су намирењени управо тим људима, тај интерес се повећава.

— Инсистира се на што тајнијој сарадњи страних и домаћих радио-станица, а да те су идеје и за сарадњу између спортских клубова, културно-умјетничких друштава и група у земљи и оних који се налазе и дјелују у земљама Западне Европе — рекао нам је Раде Ђурић, предсједник Југословенске радио-телевизије за информисање Југословена у свијету. — Посебно се сматра важним извјештавање и писање о тим активностима и међусобној сарадњи и контактима.

Учесници су имали сусрет с представницима друштвено-политичког живота СР Црне Горе и посетили културно-историјске споменике Цетиња, Котора и Титограда.

В. Станишић

ИЗ РАДА САВЕЗА СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ

Први кораци у реформи образовања

Главна тема Општинске конференције Савеза социјалистичке омладине Будва на сједници одржаној 12. маја ове године, била је — реформа образовања на подручју општине Будва. У материјалима које је за ову прилику припремила Комисија за образовање, науку и културу каже се да је средњу школу у реформисаном школству главна карика реформе читавог система вaspitstva и образовања и да промјене у систему школства треба схватити као задатак трајног карактера на коме се мора радија дугорочно.

Промјене наставних планова и програма само су један дио реформе а много битније су промјене које треба

тем самоуправних интересних заједница између школе и основних организација удроженог рада материјалне производње и ванпрометних дјелатности и ефикасније решавање проблема запошљавања младих стручних људи.

Сама програмска структура та која се заједничке основе — почетне фазе — пружа могућност свим ученицима да стекну широко опште, радије и политичко образовање повезано са производним радом. Свакако то се не може поистоветити са првим два разреда досадашњих средњих школа а ни са IX и X разредом основне школе, већ треба да представља нови квалитет. Овајак систем школства прије

Познато је да су у Будви, у оквиру Школског центра из Тивта, школске 1974/75. године, одпочела са радом истурена одјељења са усмjerenjem на угоститељство и туризам. Школске 1975/76. године почело је са радом одјељење Гимназије „Ворће Лопчић“ — Цетиње. Првог септембра 1976. године започео је у пракси сложен процес трансформисања средњег образовања формирањем Опште средње школе у оквиру Школског центра из Тивта. Осам одјељења средњих школа, изузев Гимназије, смјештена су у адаптираним просторијама хотела „Славија“. Рад се одвија у тешким условима, у двије смјене, јер школа располаже само са четири ученичка

Ентузијasti: Омладински фолклорни ансамбл „Кањош“

да доведу до суштинске интеграције образовања и вaspitstva са осталим удроженим радом.

Излазак средње школе на ширу друштвену сцену, њена усмјереност на задовољење конкретних интереса и потреба удроженог рада под разумијева прије свега друго рочио планирање кадровских потреба у удроженом раду и друштву у цјелини, слободну размјену рада пун-

свега омогућава пролонгирање професионалног опредељења ученика за још дводесет година, када се ученик може опредељити за одређену професију са више сигурности и мање промашаја. Ученику се пружа шанса не само да стекне виши ниво образовања, већ и да покаже колико може да открије себи, да идентификује своје интересе, склоности, афините.

це и једном мањом приступом која служи као зборница. Но, почетком следеће школске године Основна школа „Стјепан М. Јубишић“ прећи ће у нову зграду па се надамо да ће се ученици средње школе смјестити у стару школску зграду, наравно, уз претходну адаптацију. Међутим, уколико се ове оправке не изврше благовремено неће бити могуће извођење наставе у старој згради, а у „Славији“ идуће године неће бити простора за смјештај десет одјељења ученика па ћemo се наћи пред тешким проблемом. Са СИЗ-ом за основно образовање и вaspitstvo већ су у том смислу обављени разговори. У току су и разговори око осамостаљења наших средњих школа чим за то буду створени услови.

Све се ово истиче ради тога да би се подсјетили на значај захвата реформе I фазе средњег образовања и на бројне задатке које треба у вези са тим још урадити. Ко ординациони одбор који је формиран при Извршном одбору скупштина општине Будве и Тивта имао је задатак да изврши припреме за реформу, да ради на реализацији око примјене новог програма за средње школе и упознавања радних организација са циљевима, задачима и потребама реформисане школе. У ову акцију активно су биле укључене

не и друштвено-политичке организације Општине. Велики дио одговорности за поступну и квалитетну реализацију програмских задатака на овом плану сносе и организације удроженог рада с којима су школе ступиле у контакт.

Треба истаћи да су проблеми око реализације програма врло велики а посебно када је ријеч о предмету — Основи технике и производни рад. Било је потребно оспособити кабинете и радионице и припремити радне организације за прихватање дејце на праксу. Ученици су се упознавали са радом у производњи путем извођења наставе у школским радионицама, посматрањем производње, учествовањем у производњи и извођењем екскурзија тј. посјећивањем радних организација каквих нема на нашем подручју. Пракса се изводила у ОУР-има у Будви и Тивту. Број радних организација које примају ученике на праксу стално се повећава.

Републичка просвјетна инспекција је вршила увид у рад школе и утврдила да школа нема статус самосталне установе, да нема прописаних услова за рад, у првом реду се мисли на простор, па према томе ни могућности да у потпуности изврши циљеве и задатке наставе. Увидом у дневнике рада инспекција је утврдила да је настава уредно одржавана. У школи ради седам сталних професора а остали долазе из Тивта. Допунска настава се уредно изводи. Но, и поред тога, успјех ученика није за довољавајући. У првој школској години од 84 ученика, 30 је понављало разред. У овој школској години, на крају првог полуодишића, од укупно 157 ученика 64 имају три и више слабих оцјена. Узроци овако слабог успјеха, поред почетничких тешкоћа, леже и у слабим условима за рад, као и у неусклађености програма Опште средње школе са програмима основне школе.

С обзиром на чињеницу да наредне школске године починују да се примјењују нови програми завршне фазе средњег усмјереног образовања, многи проблеми који у овој области до сада нијесу решени, још више ће бити актуелизирани и тражиће хитна и неодложна решења.

На сједници Општинске конференције Савеза социјалистичке омладине Будве усвојен је и програм изборне активности у омладинској организацији, Одлука о броју и структури делегата у Општинску конференцију и Одлука о учествовању Омладинске радне бригаде „Вукица Митровић-Шуња“, на акцију „Посочје 78“.

Конференција је takoђе усвојила извјештај о финансијском пословању Општинске конференције ССО за 1977. годину и донијела финансијски план за 1978. годину.

ПОВОДОМ ДАНА БЕЗБЕДНОСТИ

Награде заслужним радницима

У Будви је на пригодан начин прослављен 13. мај, Дан службе безбедности. На свечаности, која је том приликом одржана присуствовао је поред осталих и Филип Бајковић, члан Савјета Федерације, а уручене су и награде заслужним радницима ове службе.

Плакета безбедности које додјељује Савезно извршно вијеће у знак признања за четврти вијека рада у овој служби и заслуге у одбрани тековина наше социјалистичке револуције, заштити уставног поретка, друштвене и личне и имовинске сигурности грађана наше земље припадају Николи Јолићићу и Колин Вучетићу, пензионисаним радницима.

За петнаестогодишњи рад у овој служби пригодне поклоне су добили: Душан Вујовић, Вукашин Мирковић, Васо Марић, Благоје Ковачевић, Момир Пејовић, Бранислав Симовић, Данило Трипковић и Љубица Батута.

За запажене резултате у досадашњем раду, поклоне од стране друштвено-политичких и радних организација добили су Ранко Вукотић, Гавро Драшковић, Милорад Марковић, Саво Клајевић, Мијутин Јанковић, Будо Коњевић, Владимира Шиљак, Љубомир Вукић, Радоман Бајчetiћ, Мијутин Стевић, Радоје Пејовић.

Госте на овој свечаности поздравио је Мијо Јањушевић, начелник Одељења унутрашњих послова, који је честитao награђенима, а награде је уручио председник СО Будва Предраг Ђулафић.

Г.

ЈОШ ЈЕДНО ПРИЗНАЊЕ
ЈАДРАНСКОМ САЈМУ

На адресу Јадранског сајма стигло је још једно значајно признање, првомајска награда Приредне коморе СР Црне Горе. Овај млади колектив, који из године у годину биљежи све боље резултате у току прошле године остварио је заиста добре пословне успјехе који су им и до нијели ово значајно признање.

Послужимо се за почетак цифрама: укупан приход у 1977. години износи 13,5 милиона динара, што је за три пута више него рецимо 1975. године, остатак дохотка износи 2,1 милион динара, а бројне и разноврсне сајамске приредбе појтило је ла не око 450.000 људи из преко 15.000 места у земљи и свету.

— Протекла година је сва како најуспјешнија у раду наше организације, која је млада и која још увијек тражи своје место међу сајмовима у нашој земљи, каже Мишко Вугделић, директор изложбе на Јадранском сајму. Цифре на први поглед нијесу импозантне, али треба имати у виду да је то остварио релативно мали колектив који постепено стаје на своје ноге и чији је развој у сталном успону. Више од тога радује да је ова организација, једини те врсте у Црној Гори постала интересантна за многе туристе из цијelog света који дола на Јужни Јадран.

У току протекле године одржано је доста манифестација које заслужују пажњу. Побројићемо најзначајније: симпозијум на тему заштите животне средине и околине са међународном изложбом средстава рада и опреме, изложба земља у развоју са међународним савјетовањем о привредној сарадњи Југославије и земаља Африке, југословенска привредна изложба за сарадњу са привредом САД поводом засиједања Југословенско-америчког комитета за привредну сарадњу које је одржано у Будви, привредна изложба Пуље, изложба опреме за школе и наставу поводом конгреса педагоза Југославије. Наравно ту су и стапне манифестације као Јећенија сајам и друге које чине редован програм.

— Постигнут је запажен успех на програмирању Сајма као својеврсне организа-

Сајам је отворен

ције удруженог рада, истече Алексије Обрадовић, директор Јадранског сајма.

је поред привредне, доброј и научног, културно-противетног и хуманистичког ди-

мензију, што је оплеменило укупан рад. Динамичан развој нашег програма резул-

ИЗ РАДА МЈЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА

Активност која обећава

Мјесне заједнице као шире облик територијалне заједнице и повезивања самоуправних друштвених субјеката све више се афирмишу и постају главни носиоци по слова на свом подручју. Оне треба да постану значајнији чинијац у нашем самоуправном друштву не само у циљу одлучивања и остваривања одређених заједничких интереса и потреба у различitim областима друштвеног живота и рада, него и ради учествовања у обављању друштвених послова и о одлучивању о свим питањима од заједничког интереса у општини и ширим друштвено-политичким заједницама.

Руководећи се овим и другим принципима Савјет мјесних заједница Будва I је начинио врло амбициозни програм рада и већ на свом првом радном договору 11. маја покренуо је чинијац интересантних и важних питања. Али већима питања недостатака представило се и овом приликом и пријеђећи да заложи акцију.

Најприсутији са својим проблемима је био Стари град, обиљежје читаве општине, пионир туризма и културно-историјски споменик ширег друштвеног значаја који обавезује.

Истина, чула се вијест да је СИЗ за уређење и изградњу општине Будва издавојо 500.000,00 динара за израду комплетног пројекта који би обухватио све детаље за цјеловит и систематски уређење и реконструкцију града од плочника, канализације, ПТТ линија, струје и слично до санације подлогаша бедема и потпуној догеривања физичке номије града. Али шта кад пројекат буде готов и кад се појме његова тј. новац који је потребан да би се све то извело?

На овом скупу нијесу биле присутне само материјалне тешкоти и тражење извора за њихово решавање. Недовољна поузданост са базом успорава корак на путу решавања бројних задатака, па ће зато Савјет ове заједнице у будућем организовати чешће контакте са срдином која их је изабрала.

Затим, информисаност грађана на овим кључним питањима заједнице треба да буде много ефикаснија.

Туризам и даље остаје главне преокупације и заједнице па ће се од грађана тражити и трајна обавеза и систематско дјеловање у том правцу, од уређења сопствених просторија до масовних акција на уређењу друштвених.

Преко радних група и акти виста контактираје се са сваким домаћинством у циљу снимања и сагледавања краткорочних и дугорочних потреба које треба да прерасту у једну широку друштвену акцију а реализација ће се изводила по кључу приоритета.

Градска врата треба да служе својом намјени па ће се строго водити рачуна да се избуђује онемогућа садашње шаренило од огласа и реклама као да постоји посебно означено мјесто и званичне табле.

Избором у самоуправне органе заједнице грађани су својим представницима поклонили своје појељење које подразумијева и личну одговорност и обавезу на ангажованост и одрицања. Савјет мјесне заједнице водиће евиденту личног ангажовања сваког свог члана.

Једна изразито хумана и ко рисна иницијатива у циљу потпуног обавјештавања грађана састоји се у одлуци о увођењу стапаја дјеловства чланова Савјета или делегације сваког петака од 17 до 19 часова у просторијама заједнице. Водиће се кљица га посјета која ће садржати питања и предлоге по којима ће се заузимати ставови.

Заједници затим препоручује „Приморским новинама“ увођење сталне рубрике мјесних заједница где ће бити третирана њихова свакидашња актуелна проблематика.

Ако оживотворимо ове иницијативе повратићемо већ мало популарно повјерје грађана који су до сада многе брзопlete и круте акције лишавали масовне подршке што је због неизмиреног обавеза према њима

Још много корисног предложено смо чули овом приликом.

Поред својих стапних комиција и радних тијела Савјет је изабрао свог предсједника и Извршио одбор. Предсједник Савјета је Војислав Медићовић и предсједник Извршиог одбора Саво Вуксановић.

Ако је тачно да се по јутру дан познаје, онда по старту, вољи и спремности чланова закључујемо да ће рад овог савјета поније чврстим корацима ка извршењу планираних задатака.

тат је показаног интереса југословенске и иностране приједре, посебно туризма. У разноврсном програму Сајма нашли су свој интерес друштвено-политичке, научне и културне институције из свих република и покрајина. Сајам је остварио договоре са Привредном комором Србије, Привредном комором САП Војводине, Регионалном привредном комором Лесковца, Привредном комором Словеније, Привредном комором Косова, Мостара и Сплита. Потписани су самоуправни споразуми о сарадњи са разним великим предузећима из наше земље, а у припреми су нови, а успјешна планска сарадња остварује се са Привредном комором Југославије, Савезом друштава инжењера и техничара Југославије и другим асоцијацијама на плану одржавања симпозијума, на учним скуповима и савјетовања које би пратиле пригодне изложбе. У првом кварталу ове године на Јадранском сајму већ је одржано низ манифестија: републичко сајтовање о саобраћају, југословенско савјетовање о примјени и значају квалификација у економији извоза, менинске пропаганде. Треба на поменути да ће се у просторијама Сајма средином октобра одржати Конгрес Савеза бораца Југославије којег ће пратити изложбе из области издавачке дјелатности, ликовног стваралаштва и друге пригодне изложбе са темом из наше револуционарне борбе и социјалистичке изградње.

Треба истаћи да Јадрански сајам врши врло значајну функцију у информисању и пропаганди широких потрошачких маса у вриједима туристичке сезоне, када су његове хале просто опсједнуте посјетиоцима из свих крајева света.

Када су у питању финансијски резултати, рентабилност и продуктивност, има мјеста задовољствујућа. Сајам остварује резултате који су далеко изнад просјечних које остварују југословенски сајмови иако они раде под далеким повољнијим условима. Од свог оснивања Сајам је извршавао на вријеме и прије рока понекад своје обавезе према пословним банкама и заједници.

— Ова година треба да донесе још боље пословање, кажу на Јадранском сајму. Поред редовног програма одржава се већи број изложби, савјетовања и симпозијума. Очекујемо посјету која ће надмашити прошлогодишњу, а планирани укупан приход износи 20 милиона динара, док се остатак дохтака планира на преко 3 милиона динара.

С. Грегорић

Омладинска бригада пред почетак акције

Свето Радуловић

СА ОСНИВАЧКЕ СКУПШТИНЕ ДРУШТАВА ПРИЈАТЕЉА ПЕТРОВЦА

Сусрет послије пола вијека

Ветерани студенческе колоније у Петровцу, њих око 120 на броју, окupili су се послије педесет година у свом вољевном граду да оснују Друштво пријатеља Петровца и истовремено освјеже успомене на младост, љубав и безбрежне студенческе дане... Претече петровачког туризма до чекали су домаћини — Пет

жив и послиједњи члан некадашње Студентске колоније, већ много дуже. Причу о томе како је Петровац тада изгледао, како се до њега стизало, како се у њему живјело, шта је за Петровца значило боравак студената, како су Петровчани студенте дочекивали као своје најрођеније препустимо ауторијама брошуре „Сторијат студен-

та вријеме, прије почетка рада колоније, осигура редовно снабдијевање намирницама за исхрану чланова колоније.

У организовању снабдијевања намирницама потребним за исхрану (хљеб, месо, млијеко, поврће и др.) било је много потешкоћа. Месар је само повремено имао месо за продају. Пекар није сва-

четак рада колоније у Петровцу.

Тако, године 1926. када је отворена прва колонија у Петровцу, из Београда је почетком јула кренуло 46 студената и студенчиња, од којих су многи тада први пут дошли до могућности да виде море и на њему љетују. Већа пута те одушевљене групе студената био је Милан Пајевић...

У Петровцу се стигло са закашњењем, тако да је путовање трајало пуна три дана. Шеф колоније Ђорђе Јовановић, који је раније дошао у Петровац, свечано је дочекао студенте, а први ручак је био код Олге Медин. Због непосредне близине Мора, са смјештајем у кући Тома Зеновића, студенти су били више него задовољни. По два члана колоније дежурали су сваког дана око према хране за кување и сервирање оброка. Мушкарци су, поред тога, цијепали дрвеће и обављали друге грубље послове, а дјевојке су помагале у кухињи.

Пријем студената 1926. године од стране свих Петровчана био је више него срдечан, и за њих велики догађај, први такве врсте — као да су дочекивали своју дјецу која су некада давно отишla и сада се вратила у своје родно место. Колико су студенти одушевљени доласком у Петровац, да на мору проведу мјесец дана, и како су брзо завољели своје љубазне домаћине — најбоље свједочи и то, да су студенти о славама и празницима ишли из куће у кућу, честитали домаћинима, пјевали и свирали.

Још те године (1926) студенти су уређивали парк под

Биста Мирка Срзентића студента Београдског универзитета, чије име носи Основна школа у Петровцу

премјењена и смјештена у „Лазарету“, где је било знатно више простора.

И поред дугог и напорног пута до Петровца, који је понекад трајао и до четири дана, одушевљење студената — „Феријалација“, како су нас у Петровцу звали, било је велико. Иначе нас је тада у Петровцу било више него што је град имао становника.

Друштвени живот у колонији, а тиме и самом Петровцу, био је врло развијен. То је била неописива живот за наша тада мали Петровац. Пјесма се орила на све стране. Строго смо водили рачуна и да не нарушишмо мир наших домаћина, а ако се понекад, због младалачке непромишљености у нечemu и прећеја, душан Суђић имао је обичај да каже: „Младост, лудост, старост пакост!“

Мјештани Нико Перазић нас је учио да пјевамо паштровске пјесме. Како смо се скоро сви интересовали за риболов Јово Перазић нам је увијек излазио у сусрет. Сјејамо се чика Марка Перазића, његовог сина Влада, Милорада Перазића, Сте-

Петровац 1926. године

ровчани са надалеко познatum гостопримством. Био је то, заиста, дирљив сусрет, како за становнике Петровца, тако и за њих — некадашње студенте Београдског универзитета. Прије педесет година, били су тако блиски, а овог мајског сусрета, једва су један другог препознавали и поново су се упознавали. Данас су то претежно пензионери, доктори наука, професори факултета, инжењери, архитекти, умјетници... Најмлађи међу њима већ су седамдесетогодишњаци.

Отварајући оснивачку скупштину Друштва пријатеља Петровца, др професор Михаило Николић је рекао: „Пола вијека је прохујало а наша љубав према овом граду је остала... жеља нам је да оснивајем овог Друштва ту љубав према овом лијепом мјесту, које за нас представља бисер Јадрана, пренесемо и на нашу дјецу...“

И обављене су формалности? Друштво је формирано, изабрана управа, назорни одбор, донесен правилник... или прича о боравку београдских студената у Петровцу од 1926. до 1940. године, није завршена. Она ће трајати не само док буде

ског феријалног савеза — бившим члановима петровачке колоније“.

Петровац је тада био мало непознато мјесто. Постојала су само два мала хотела. То су биле узвари заграде са мањим бројем соба на спрату и кафаном у приземљу (хотел „Приморје“ и Хотел „Петровац“ — Стеван Суђић). У овим хотелима боравили су трговачки путници и други пролазници, Редовних гостију тада у Петровцу уопште није било.

Осим ових хотела било је и неколико трговачких радњи, које су продавале мјешовиту робу и др.

Тада у Петровцу још није било струје, нити било камних комуналних и других уређаја.

Петар Савић се, по договору са члановима Управе Феријалног савеза Југославије, свесрдно ангажовао око организовања смјештаја и снабдијевања колоније у Петровцу. Он је много раније отпутовао у Петровац и тамо боравио дуже вријеме о свом трошку. Питање смјештаја студената успјешно је решено у кући Тома Зеновића где се лjetovalo и наредних година. Његовим заузимањем омогућено је да се

кодневно припрема хљеб. Он је више вршио услуге мјештанима у печењу њивовог домаћег хљеба. Овакво стање било је тада и разумљиво, јер су мјештани намирнице потребне за исхрану производили сами за своје потребе или набавља-

Претече петровачког туризма поново на окупу

ли у околним селима. У свом настојању да све ове ствари повољно и на вријеме ријеши, Петар Савић је, поред разумијевања од стране производића, написао на велику увијавност и помоћ мјештана Петровца.

Пошто је успјешно обавио задатак и свршио свој дио после око организовања смјештаја и снабдијевања, Савић је због својих обавеза морао да отптује из Петровца, прије долaska чланова колоније.

На тај начин је, поред доста тешкоћа, ипак обезбиједено најпотребније за по-

руководством предузимљивог секретара општине Ника Перазића и других грађана. Председник општине Ђуро Давидовић је своју велику барку увијек стављао студентима на располагање, што су чинили и други. Зато је растанак послије мјесец дана био помало и тужан.

Сљедеће 1927. године у колонији у Петровцу боравило је три пута више студената (око 120). Тада је за њихов смјештај коришћена још једна сусједна зграда до куће Тома Зеновића, у којој су биле смјештене само студенчиње. Кухиња је те године била много боље о-

вана Медина-ковача, који нас је водио у лов и на излете на Илино Брдо, затим Васа Перазића, Крста Медијовића, Олге Медин и многих других петровчана, који су нам излазили у сусрет и вршили услуге на што ћемо им бити доживотно захвални.

И тако, када потече прича о животу из студенческих дана у Петровцу — никад јој краја. Јер, прохујало је пола столећа, читав један живот — са вихором. Остали су успомене и љубав за мјестом у коме су проводили срећне дане младости.

Владимир Стапишић

Пуро Џурић: Лазарет

СУСРЕТ МЛАДИХ ИСТОРИЧАРА ЈУГОСЛАВИЈЕ

РАЗВИЈАТИ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ ТРАДИЦИЈЕ

Будва је 15. и 16. маја била домаћин Осмих сусрета младих историчара Југославије. На овој занимљивој смотри коју су организовали Савез организација за социјалистичко васпитање и бригу о дјеци СР Црне Горе и Републички одбор Југословенских пионирских игара, која има за циљ упознавање и зближавање младих људи из разних крајева наше домовине, учествовали су ученици — историчари из свих република и покрајина.

Млади историчари су показали веома добро познавање историје наших народа, а најбоље су биле експл. Никшић и Пљевља. За вријеме боравка у Будви млади историчари су посетили Боку Которску и Цетиње и положили цвијеће на гробове палих бораца у нашој комуни.

Покровитељ ове манифестије био је Јадрански сајам, а веома добар домаћин, Савјет за васпитање и бригу о дјеци општине Будва.

Отварајући сусрет младих историчара — Божина Ивановић, Републички секретар за културу и образовање Црне Горе — између осталог је рекао:

— Јубиларна годишњица побједе над фашизмом прилика је да се подсједио тих тешких и славних дана када су гинули и стари и млади и борци и дјеца — ради њиховог сјутра а нашег и да нас и сјутра.

„Када иду у борбу људи од 18, 20 и више година — рекао је друг Тито на Конгресу омладине у тек ослобођеном Београду — онда је то оних дуг према домовини, али када у борбу иду дјеца од 12, 13, и 14 година онда то није дуг према домовини већ надчовјечански хероизам младих који су ступили у борбу свјесни да могу и погинути у њој.“

Само таквим напорима и огромним жртвама могла се сломити авет фашизма која је прогутала преко 50 милиона људи и оставила за собом око 35 милиона рањених и унакажених.

Поводом дана побједе над фашизмом Савез организација за социјалистичко васпитање и бригу о дјеци Црне Горе и Републички одбор Југословенских пионирских игара већ осам година организују традиционални сусрет младих историчара Југославије.

Соводишићи сусрет је у толико значајнији што се одржава у вријеме 35-годишњице АВНОЈ-а, 35-годишњице битке на Сутјесци, години партијских конгреса и пуне афирмације политике СКЈ и непосредно уочи општејугословенског празника — Дане младости и рођендана на друга Тита.

Ујверени смо да ће и ови сусрети младих историчара Југославије допринијети остваривању мисли друга Тита изречених на X конгресу СКЈ.

„Омладина треба да упознаје и развија наше рево-

Др Божина Ивановић отвара Сусрет младих историчара Југославије

луционарне традиције, чиме се младе генерације везују за најсјевјетлије тековине социјалистичке револуције, у којој је она имала велику улогу. А његовање револуционарних традиција међу младим људима је и упознавање са делом њихових вршњака. Крајње вриједности које је створила наша револуција неисцрпан су извор социјалистичког васпитања омладине — за јачање братства и јединства наших народа и народности, југословенског социјалистичког патриотизма, интернационализма, борбености и самопријегора.“

И овогодишњи учесници сусрета младих историчара, познавалаца херојске прошлости борбених и прогресивних генерација наших народа и народности, успјешно су представљавали своје вршњаке из свих наших братских република и покрајина. Ваши резултати биће потврда општем ујверењу да

традиционални југословенски сусрет младих треба да траје и да се трајно одржава, да потстиче на нове сусрете братства и јединства и боље међусобно повезивање и зближавање националних култура и револуционарних тековина кроз најразличитије форме учења и дружења.

У својству предсједника Републичког одбора југословенских пионирских игара за захваљујем свим савезним организацијама за социјалистичко васпитање и бригу о дјеци наших социјалистичких република на учешћу и унапређивању ових Сусрета знања у нашој Републици.

Поздрављајући учеснике Сусрета и њихове наставнике, домаћина и покровитеља као и све присутне, Божина Ивановић је пожелио много успјеха у раду и Осмом сусрету младих историчара Југославије прогласио отвореним.

Пет година музејске дјелатности

Дана 24. маја завршава се пет година од када је своја врата отворио наш Музеј или Археолошка збирка, датум свакако значајан за културу овог града.

Много година је требало да прође па да материјал, који је нађен у чуvenој будванској некрополи, буде смештен и спреман по музеолошким принципима.

Да читаоце подсећамо, читав антички материјал који је овде изложен датира још из времена од IV вијека пре Нове ере, до V вијека. Сви предмети нађени су случајно при копању темеља за хотел „Авале“ 1937. и 1938. године. Поншто је ове године расписан конкурс за нови хотел „Авале“ и радови на њему ће вјероватно ускоро започети, можемо се надати да ће наша збирка изузетне културне вредности бити допуњена новим материјалом. Стручњаци и наставници иначе сматрају да до сада још није све отворено и да спољни земље крију можда још по неки од предмета из периода Илира, Грка и Римљана који су у то вријеме овде живјели.

Систематска ископавања која су вршена у времену од 1951. до 1956. године пружила су нове доказе о римском дијелу некро поле, док старији грчки налази нијесу откривени. Овај материјал који није својевремено конзервиран, јер није било потребног разумевања, вјероватно броји своје посљедње дане, а надамо се, да ће се, бар, у додјелном времену узети гипсани отисци. Још да кажемо податак да је у ових пет година било преко 30.000 посетилаца из земље, и иностранства, и бројни утицаји записани у књизи утицаја свједоче о добром презентирању материјала и одлично обављеној конзервацији од стране Завода за заштиту споменика културе из Цетиња.

Овај музеј или збирка данас ради у оквиру дјелатности Културног центра и запошљава само једно стручно лице, који је кустос — руководилац, кустос

педагог или радник који одговара на сва питања многобрдних посетилаца о прошlosti Будве, Светог Стефана и Петрова.

Музеј је у својој петогодишњој практици имао и видних резултата. Поменујемо изложбу под називом „Античка Будва“, која је била организована од стране Археолошке збирке СР Црне Горе из Титограда, Народног музеја из Београда и овог музеја. Тада је на једном месту био сакупљен и на изложби у Штутгарту, у оквиру изложбе „Портрет једне југословенске републике“, која је имала културни, туристички и политички карактер.

Читаоце би могли још обавијестити, да се поред керамике, стакла, бронзе, и напријед наведених експоната од камена у витринама налазе и златни предмети. Али, најважнији златни накит из IV — III вијека пре н. е., који спада у највећи хеленистички златар ства, не налази се још у витринама овог Музеја, него је или у рукама колекcionара или се чува у другим музејима. Веома много би добио наш Музеј када би могао имати златни наруквицу у облику змије са написом ЛИСАГОРАС, наушнице у облику обрнуте пирамиде и у облику лављих и надгробних глава, прстен „Скарбен“, копче у облику двоструке осмице или Херакловог чвора итд.

Иако је ова дјелатност у Будви, веома млада у оквиру нашег Музеја, према плановима и програмима, требало је да се отвори и једно етнолошко одјељење које би било заступљено традиционалним предметима народног стваралаштва Манина, Побора, Брајића, Паштровића и

СПОМЕНИЦИ КУЛТУРЕ У СЛУЖБИ ТУРИЗМА

ДАЛЕКО ОД ОКА...

МАЛО је који крај на ше земље, па и Европе, толико богат културно-историјским споменицима као што је то Црна Гора. Људи и природа овде су оставили у наслеђе много тога необичног и јединственог. Међутим, то не изједнако културно благо које се крије у његрима ове републике највећим дијелом остаје далеко од погледа радозналих туриста, посјетилаца Јужног Јадрана и унутрашњег дијела Црне Горе. Једноставно, споменици културе нијесу у функцији туризма, како би то требало да бude.

Поред јединствених природних љепота, Црна Гора чува богату ризницу по-контакних и непокретних споменика културе, што је за туристе итекако важно. Јер, они ходе, било из којег краја свијета долазили, да поједу пјесковитих плажа, бистрих планинских језера и ријека, лијепих хотела и добра забаве „протештају“ макар и на кратко кроз историју краја којег посјећују, а овде им се има шта понудити. Међутим, неоспорна је чињеница да око милион туриста који током године посјете Црну Гору не виде много културног блага. Једноставно, оно није презентирано по сјетиоцима или не бар како и колико треба — какву у Хотелско-туристичком предузећу „Монтенегротурист“, највећој организацији ове врсте у земљи.

А црногорска културна Ријница збила је богата. Око 200 средњевјековних споменика, педесетак археолошких локалитета, два већа мајсторија из римског периода, део склопа здања профане архи-

тектуре, дводесетак историјских зграда и око 900 споменика из НОБ-а — довољно говоре о бурном времену, о херојским подвигима Црногорца који су у разним ратовима тако жестоко бранили слободу. Ако се узму у обзир књиге и рукописи, ста тишка каже да је ту још око 25.000 покретних споменика културе.

— Дио тог културног бла- га туристи виде ако посјете Цетиње, направе излете кроз Боку Которску или другде. Међутим то није довољно — споменици културе нијесу укључени довољно у туристичке сврхе иако је то неопходно. А, примјера ради велики дио тог блага налази се близу главних саобраћајница и тако је нормално да туристи посјећују та здања. Ипак се до њих теже долази јер нема добрих приступних путева, па радозналим туристима остаје само да примијете неку тврђаву, манастир, цркву или кулу, истичу у „Монтенегротуристу“.

На више скупова у Црној Гори који су одржани током прошле и ове године било је је чињеница да око милион туриста који током године посјете Црну Гору не виде много културног блага. Једноставно, оно није презентирано по сјетиоцима или не бар како и колико треба — какву у Хотелско-туристичком предузећу „Споменици културе у функцији туризма“, која је достављена надлежним институцијама које се баве питањима туризма и културе.

Студија указује на могућности укључивања богате културне ризнице у туристичке сврге, па ускоро треба очекивати да организације удруженог рада из области туризма заједно са културним и другим институцијама приђу реализацији замисљеног. Значи треба изградити приступне путеве до оних споменика који су сада недоступни посјетиоцима, треба адаптирати one који пропадају, организовати сталне посјете свим важнијим објектима културе, једном ријечју учинити све да туриста може посјетити било који споменик који је чуо или читao, а налази се на тлу Црне Горе. С. Грегорић

ИСКРИЦЕ

„Слово“ о састанцима

- Узалудни су, изгледа, сви покушаји, састанци и даље дуга трају.
- Много је вербализма и јалове полемике, а мало другарске критике и самокритике.
- Почекео је од Кулина бана, па до наших дана!
- У тачки „разно“, често се прича у разно.
- Проблеми овога... Проблеми онога... Све до проблема... Загађености и — смога!
- Много тога се износи под тачком: „Међуљудски односи“.
- На тачки: „Нека текућа питања“, остави до свитања!

Хеленистичка керамика

земље. Том приликом је истичен на сваком састанку, симпозијуму или срећају академији наш дуг према овом врлом човјеку и потреба отварања меморијалног Музеја у његовој родној кући у Будви. Вjerujemo da ћe убудућe у новим самоуправним односима измеđу културе и удруженог рада, бити више разумijevanja за наше хумане инициjativе.

Станко Паповић

М. П.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

Поруке младима

ПРИЛИКОМ ПРИМАЊА Нобелове награде Иво Андрић, наш познати писац, упутио је ове ријечи омладини цијelog свијета:

„Младима сви савјетују, знам. Но ако се траји да и ја будем тај имао бих ово да кажем: омладина воли спортиве, посвећује се егзактним наукама; неко ће бити инжењер, неко лекар или авијатичар. Будућег инжењера, лекара, авијатичара, младима бих савјетовао да оставе мало мјеста у својој души за умјетност. Јер умјетност чини, како је рекао славни руски романсијер Тургенјев, да лакше подносимо зло а да још лепше доживимо добро. Поезија, лијепа слика, музика, умјетност сва — никад вас неће преварити. То је мој савјет, а ви са њим чините оно што чините са свим савјетима.“

Отаџбина кроз сунчеве свјетлости

ПИТАЛИ СУ МЕ ЈЕДНОМ ДАВНО што ми значи отаџбина? Тада сам била првиште мала да бих то знала објаснити, али сам осјећала да ми она пружа сигурност, сигурност која се само још може осјетити у мајчином загрљају. А данас бих могла и знала рећи много о томе што ми значи отаџбина. Па ко ми пружа све радости које много значе, а и овај град у којему живим, и кога не бих дала за хиљаду других градова свијета, зар то није било моје отаџбине? Јесте, то је био то нашег „круга сунчеве свјетлости“, то је био отаџбине коју волим, која ми много значи и омогућава да волимо и будемо вољени без стрепње, да напуштајући буду пуне радости и среће.

И чини ми се, кад бих отишао негде далеко од своје земље, у неки далеки крај, да исто сунце не би грижало,

чинило би ми се да сам залутала, да ми тамо није мјесто и да тамо нема толико пјесме, радости и љубави. Стално бих тражила у људима пријатеље свог друга, другарицу иако бих знала да су далеко, иако знам да их нећу наћи. И знам, било би ми тешко без оне сигурности коју ми домовина пружа, без погледа на оно отворено плаво море и ныхање барки на таласима, без љубави, сама у свијету где никог не знам и где ме нико не зна. Не бих жељела такав живот, и нећу да га замишљам, јер знам да не бих могла отићи, не само зато што би ми било тешко, него и зато што бих се осјећала као издајник, као неко кога су гајили и подизали у љубави, сигурности да би их напустио онда када им је потребан.

И често сам се питала како ли се осјећа човјек који

је годинама далеко од своје земље, који годинама није видио своју домовину! Питала сам једног човјека то и чула одговор сличан мојој претпоставци. Док ми је причао, сјета му се огледала на лицу, а погледом је стално лутао око себе, као да не вјерије да је ту, у својој земљи. Оно што ми је он рекао могли би испричати ми ги, свима њима који оду из домовине то је животна прича. Ево што ми је он одговорио: „Отишао сам тамо да бих могао исхранити своју породицу, отишао сам у потрази за већим срећом. Али писам је могао наћи и сада знам већа срећа од оне кад си у домовини и не постоји. А како сам се тамо осјећао послиje неколико година? Срећан писам био, све ми је било страно, људи, куће, дрвеће, све. Стално сам се пријећао како изгледају, говоре и понашају се наши људи срећао како су лијепе наше шуме, градови и села, чинило ми се да чујем нашу пјесму које ме буде из сна и звуком враћају у родни град. Желио сам да сртнем неког човјека мојим језиком, неког ко не разумије, ко разумије моју чешћу и жеље, неког ко зна шта је туга за домовином. И писам могао више издржати. Кад помислим да годинама писам видио све ово, море, ове паркове, улице и куће“. И осврнуо се ово себе, погледам пуним рађести, гледао је све те ствари којима се напонок вратио.

И тај човјек, и ја, и сви ми живимо за своју домовину, она нам је дала животе. И ако би требало ми би јој да вратили, дали би свој живот у замјену за њену слободу и не би мислили да плаћамо превисоку цијenu, јер ниједна цијена није превисока када се ради о отаџбини. Спријечили би сваког ко би покушао да је угрози и ти ме уништи нашу сигурност, нашу радост. Зато упозоравајмо сваког: „Не дирајте нашу отаџбину јер наша љубаз према њој јача је од ваших освајачких тежњи!“

Митар А. МИТРОВИЋ

О гимназијалцима с Љубављу

Сvakoga дана у касно по сlijepodne, у оронулој згради Основне школе, почиње да пулсира један но ви живи организам — то је трећи разред Гимназије, наша прва и посљедња генерација гимназијалаца. Гледамо главе погнуте над отвореним, књигама и свескама, над будућношћу. Само понекад очи, блиставе као мајски истиоти, одлуčita kroz отворену прозоре, пренесу се у неко друго вријеме или мјесто, сјете се можда неког драгог шапата. И сусрећу се тада погледи онако као што се морају сусретати и људи, и птице, и путеви и за трену-

так се остављају редови што

значе опредјељење љешишег сјутра. Гледамо их и мислимо да их добро знајмо.

Када је одмор, када је школски распуст показују нам своје друго лице, радост га поједностављује и чини нам се да је игра и смијех све што хоће и знају о животу, да ће им његова бескрајна сложеност и многољикост остати недохвата, неразјашњена и на моменат нам буде жао, да би у другом часу помислили да је тако можда и боље. И тада ми слимо да их добро знајмо, да су једноставни и површини, да немају проблема, па чак пожелимо да смо на њиховом мјесту. Али, загледамо ли се пажљivoj поготово ако погледамо њихове писмене задатке и друге лите-арне радове наслутићemo konacno samo konture njihovog pravog lica. Открићemo временом да је свако од њих читао свијет за себе, бескрајно сложен свијет, који нам често нуди своју најсветлију страну, да би се само у ријектима тренуцима показао онакав какав јест. Читајући њихове писмене за датке налазимо на примјер:

„Ja niјesam usamljena, имам своје пријатеље, али ипак мислим да то није право пријатељство. Мислим да за право пријатељство човјек мора бити искрен.. Пријатељство, то је када човјек своје најскривеније тешке, тајне, падања, очекивања, идеале може повјерити њему, другу и пријатељство треба да нас оплемењује, да нам помогне у животу.“

Иста ученица се пита: „За што пријатељство није трајније и искреније“ и одговара: „мислим да је то због тога што већина од нас жељи да све своје најинтимније сачува за себе. Свако од нас, па и ja, жељи да сачува у себи неку тајну, неку мисао, неки проблем.“

Није нам тешко закључити да иза ових редова већ стoji одређeno иškustvo, du boko razmisljanja i beskraj na čežnja za razumiđevanjem što vidimo iz sljedećeg:

„U животу човјека, u животу сваког од нас најважnije je prijateljstvo druga, другарице. To je nešto naјbolje, naјplene niti, naјljepše — to je ljubski. Ono činii da ne živimo sami, da pomajmo jedan drugu.“

„Правог пријатеља сам дugo trajio, bio sam pre dugo sam, ali sada kada ga imam znam da imam nešto mnogo vrijeđno, znam da sam stekao jedan novi dio sebe. Сматрају da sam uspiju u животu ako очувam to prijateljstvo, јer ga живот svakodnevno pro vjerava i iskušava i trudi se da pamtisim one svoje trenutke sebičnosti.“

Појединци у свом писменом саставу, чији је назив био „Моји пријатељи и ja“, признају са тугом да су са ми, да још нијесу стекли добру пријатеља, траже га и налазе само у сновима или књигама:

„Гледам te Наташа (разговор са Наташом Ростовом из „Рата и мира“ од Толстоја) у твојој несташној и веселој игри са Борисом. Гледам te sakrivenu u сјеници бокора рука, чујем твој дјељни и радосни смијех. Ох, како си весела. Твоја два велика тамина ока замагљена су од среће, а на твојем срцу остао је траг од првог невиног пољуница. Нека остану вјечно њих, само њих 13 година, јер живот је ланац скован од гвожђа или трња. Опет је дна ноги и један дан и та ко редом. Ако исчупамо само једнојутро из тога низа пореметиће се читав животни ток.“

Читајући ове редове видимо да врло често њихове мисли стижу даље од наших очекивања, узбуђују нас својом спонтаношћу, свежином, искреношћу, љепотом и дубином мисли и расуђивања.

Ученици Гимназије су ових дана радили писмени за датак на тему: „Отаџбина — круг сунчеве свјетлости“ и поново нас пријатно изненадили озбиљношћу и далеким дometom своје мисли. Објављујемо рад ученице Весне Петричевић у цјелиости, знајући да ћemo на тај начин другима учинити неправду. Нећemo га коментарисати јер мислимо да је боље то препустити вама.

В. Зековић

Вук саставно

Више вала вјеровати очима него у шима.

У туђој руци увијек је комад већи. Каšаљ, шуга и ашиковање не може се скрити.

С врагом дошло, с врагом и отишlo. Ако је муха трпјети, није памтити. Ко истину гуди, гудалом га прстима бију.

Учini добro, ne kaј se; учini зло, nadaj se.

Под јагњeкоможом много пута курјак лежи.

И праве муже половину ђаво ноши, а камо ли што је с неправдом стечено.

Од плаšnjava ждребета много пута добар коњ и зије.

Са првенства у малом фудбалу

Ових дана је у Будви завршено прво првенство општине у малом фудбалу, чији је организатор била Комисија за спорт Општинске конференције ССО Будва и Основна организација ССО Мјесне заједнице Будва II. Првенство је почело 25. XII 1977. године и трајало до 25. IV 1978. године. На првенству је узело учешћа 16 екипа са територије општине

Будва које су у својим редовима окупиле око 180 омладинаца. Првенство се играло сваке недеље уз изузетно фер и спортско надметање свих такмичара, што потврђује чињеница да није било ни једног чак ни најмањег инцидента. Послије изузетно занимљиве борбе прво место је припало екипи „Ветерани“ на челу са искорсним Драгом Јанковићем, Друго место је заузела екипа „БИП“, док је треће ијесто освојила екипа „Ајкула“. Организатор је доделио и посебну награду за фер-плеј екипи „Разбијачи“ коју чине ученици Средње туристичке школе.

Општинска конференција ССО Будва је побједничким екипама обезбиједила и пригодне нагrade. Прволасираној екипи „Ветерана“ припале су спортске тренерке, друголасираној екипи „БИП“ комплет дресова, а трећеласираној екипи „Разбијача“ спортске патике.

Награде су свечано уручене на дан 1. маја на стадиону ФК „Могрен“ и том приликом је одиграна пријатељска фудбалска утакмица између ОС ССО Мјесне заједнице Будва I и Будва II која је била организатор ове утакмице.

Побједницима се пригодним говором обратио Светојан Марковић, члан ОК ССО и истакао је да ће овај облик окупљања омладине постати традиционалан.

Драган Лијешевић

„Петровац“ у врху, „Могрен“ обезбиједио опстанак

ПРВЕНСТВО У ЦРНОГО-РСКОЈ ЛИГИ ближи се крају. Представници наше општине „Петровац“ и „Могрен“ углавном су задовољили своје навијаче. Кажемо углавном, јер пред почетак другог дијела првенства Петровчани су најављивали да ће бити кандидати за освајање првог места, док су Будвани очекивали пласман у горњем дијелу табеле. „Пе-

тровац“ који сада заузима четврто место са пет бодова мање од прволасираног „Јединства“ највјероватније неће остварити велику жељу својих навијача, али ће се зато пласирати у горњем дијелу табеле. Будвани су пак били у ситуацији да се боре за опстанак у лиги, али по свemu судећи прецица су те бриге и највјероватније је да ће тим на крају првенства

заузети мјесто негде у средини табеле.

Након 25. кола Петровац има 29 бодова и гол-разлику 31:19. Десет пута су фудбалери тренера Гардашића тријумфовали, девет пута су подијелили бодове са својим противницима, а шест пута су напуштали терен погнуте главе.

„Могрен“ има 25 бодова. Његови фудбалери су девет

пута побиједили, исто толико пута су били поражени, а седам пута су „ремизирали“. Гол-разлика је позитивна 50:28.

И Петровчани и Будвани играли су у последњих неколико кола добро, нарочито пред својом публиком, где су, углавном, и освајали бодове. На страни су, пак, били слабији, исувише су репетиковали своје противнике и — губили мечеве. Тако понекад освојен је по неки бод.

Највише пажње навијача оба тима привукao је њихов међусобни сусрет у 25. колу који је одржан у Петровцу. Дерби, општинских и приморских, припао је Петровчанима који су побједили гостите из Будве са 2:0. И тога пута показало се да је „Петровац“ неугодан тим за „Могрен“ и да у сусрету са њим, лако осваја бодове.

Изузев неких ситнијих чарки утакмица коју је посматрао велики број навијача оба клуба, било је фер и споршка. Петровчани су за 90 минута игре приказали бољи фудбал, више су нападали и створили више шанса. Фудбалери „Могрена“ играли су погрешно, држали средину терена, док су Петровчани у брзим контрападима, опасно угрожавали гол Љаљевића. Куриозитет овог меча је у томе што је најбољи играч сусрета, ветеран у екипи „Петроваца“ Бранко Вукотић, постигао гол из корнера, што се ријетко дешава на првенственим утакмицама.

С. Г.

Бољи дани за спортиве на води

Спортови на води, којима су некада Будва ни поносила, после дуже стагнације поново ће оживети. У то смо се уверили ових дана када смо посетили један од тренинга младих ватерполиста и том приликом разговарали са њиховим тренером Николом Вукчевићем и предсједником Извршног одбора Друштва за спорove на води „Будва“ Петром Митровићем.

— Пливачки и ватерполо спорт је дуже примије стагнирао, иако је познато да је Будва у периоду између педесетих и шездесетих година имала квалификовани ватерполо клуб и веома добре пливаче, каже Петко Митровић. Дуго се говорило о томе како су спортиви на води неправилно запостављени, како град уз море мора више посветити пажње младима који желе пливати, играти ватерполо, ронити, јеђити, али је мало конкретно радено да се ови спортиви развијају. Но, ипак се почело и сасвим је сузурно да ће Будва отет прочуту по овим спортивима. Прије око десет година Друштво за спорove на води „Будва“ обједињило је ватерполисте, пливаче, јеђириличаре, подводне риболовце, ронице и уодичаре. Сада се ради на стварању услова за рад и успех не би требало да изостане.

Што се тиче објектата, ситуација је веома лоша. Град нема ватерполо и пливачки базен (изузев оног у хотелу „Интернационал“ који ипак припада угоститељима), а то је свакако један од главних предуслова за добар рад, зато су сви напори усмерени ка изградњи базена у градској аулици. Биро за пројектовање у Будви (архитекте Иван Кузњецов и Лазар Сијерковић) израдило је пројекат и изградњу је веома почела. За прву фазу биће потребно обезбиједити 1,6 милиона динара. Друштво расположе са око 200.000 динара и јавило се на републички конкурс да додјелу средстава за изградњу спортивских објеката, па се очекује да ће потребан новији бити обезбијеђен.

Самоуправна интересна заједница за изградњу Будве укључиће се у радове око довршења

базена, а очекујемо помоћ и од радних организација са подручја комуне, истиче Митровић, па сматрамо да наредне десет године треба да завршимо овај обиман посао, који не омогућити да се створе услови за развој пливачког и ватерполо спорта и укључивање великог броја младих.

Иначе, ватерполисти Будве изборили су пласман у Црногорску лигу након пуног девет година чекања. Сениори и јуниори овог клуба марљиво раде и припремају се за овогодишњи првенство.

— Док сусједна Бока Которска има шест клубова у савезним лигама и док је Црногорска лига била искључиво састављена од клубова са овог подручја мы смо практично били изван дојавају у овом спорту, прича Нико Вукчевић. Истини у Будви се играје ватерполо, млади су се окупљали, али ето тим смо сада чланови Црногорске лиге. Наши сениори, махом студенти тренирају у Београду дон јуниори и неки из сениорске екипе, готово свакодневно тренирају у базену (затвореном) хотела „Интернационал“, чијим руковођењем због тога дuguјемо захвалност.

Ватерполо екипу чине Драган Трифуновић, Дејан Мушар, Ненад Вуковић, Жељко Јерогић, Ивица Котарац, Јоко Танчић, Далибор Петровић, Срђан Гаковић, Драган Љијешевић, Мирослав Рајковић, Петар Вуковић, Ђарко Новаковић, Саша Јовановић, Воро Чучка, Раде Јовановић и тренери који уједно и играју Нико Вукчевић и Мирослав Рајеновић.

— Имамо млад и перспективан тим од којег много очекујемо, истиче Вукчевић. За првенство које почине у јулу бићемо потпуно спремни и није несврстано ако каквомо да постоје реалне шансе да се пласирамо у другу савезну лигу. Нашим реорганизацијом ватерполо спорта у нас ће доћи до формирања друге лиге — група југ у којој ће се такмичити екипе са подручја Боке Которске и Дубровника.

С. Грегорић

Са традиционалног шаховског турнира

Комуналцима по трећи пут пехар

У част мајских празника ових дана одржано је треће по реду традиционално такмичење у шаху које је организовано под покровитељством Општинског вијећа синдиката у сали хотела „Сплендид“ у Бечичима.

За екипно радиличко првенство у шаху пријавило се 11 екипа из радних организација са подручја општине.

Екипа Комунално-стамбеног предузећа показала је и овом приликом највећи успех освојивши прво место и на тај начин уручен јој је од стране друга Ива Каљоштровића, предсједника Општинског вијећа синдиката по трећи пут побједнички пехар.

Друго место заузела је екипа ООУР „Авала“ Будва, треће место припало је екипи Скупштине општине, на четвртом месту нашли су се шахисти ООУР „Хотел Словенска плажа“.

Задовољнији вијећем такмичењем владају велико интересовање међу такмичарима које је достигло колиминацију у финалном сусрету између побједничке екипе Комунално-стамбеног предузећа и другопласиране екипе радника ООУР „Авала“ Будва.

Болови у грудима

Болови у предјелу грудног коша веома се често јављају. Очи мечујим и најчешћи увјејак посљедица неке болести, као што се обично мисли, или потребно је, ипак, консултовање лекара. Болови у грудима, нарочито са лијеве стране, могу бити у вези с оболењем срца, односно они настају због оштећења циркулације крви у самом срцу. Ови болови обично су праћени осећањем страха и они сијају у лијеву руку. Уопште се болови чешће осећају на одговарајућим дјеловима коже него на самом оболелом органу. Тако, на пример, бол у предјелу десне лопатице може бити знак оболења жучне кесице. Исто тако, једно вирусно оболење нервних влакана, које се назива „херпес зостер“, може бити праћено почетку јаким боловима на кожи, односно у предјелу грудног коша, када се ради о оболењу межуребарних живаца. Такође, код повреде грудног коша јављају се интензивни и дуготрајни болови који се нарочито повећавају приликом дубоког дисања и кашљања. У таквим случајевима најчешће се ради о нагнјечењу мишића грудног нога коша или прелому ребара. Код оболења дисајних органа јављају се болови у виду прозадања. Упада поребице, нарочито приликом дисања, може да ствара јаке болове. Код запале плућа, бронхијалне астме и хроничног бронхитиса могу да се јаве такође болови. Насупрот томе код плућне туберкулозе и рака плућа у првим стадијумима, болова нема и то отежава откривање ових болести.

Још да кажемо и то да код первиња лабилних особа могу да се јављају болови који немају никакву органску основу. У оваквим случајевима који су врло чести ради се о неурози, и болови су психичке природе.

Др Војислав Франчићевић